

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЌЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1998 йил 15 апрель
Чоршанба
Сотувда эркин нархда
№ 76 (1857)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

ТАШРИФ САМАРАЛИ БЎЛДИ

14 апрель куни "Дўрмон" қароргоҳида мамлакатимизга расмий ташриф буюрган Туркия Бош вазири Месут Йилмаз расмий кузатиш маросими бўлди. Юқори мартабада меҳмон шарафига фахрий қорувул саф тортди. Президент Ислам Каримов ва Бош вазир Месут Йилмаз шоҳсупага кўтарилдилар. Ҳар икки мамлакат давлат мадҳиялари янгради. Ислам Каримов ва Месут Йилмаз фахрий қорувул сафи олдида ўтдилар.

Расмий кузатиш маросимидан сўнг Месут Йилмаз Ўзбекистон Бош вазири ҳамоҳўлида пойтахт марказида қад ростлаган Темурийлар тарихи Давлат музейига ташриф буюрди. Темурийлар ҳаётидан ҳикоя қилувчи ноёб тарихий ашёлар меҳмонда катта таассурот уйғотди. У Ўзбекистонда аждодларга эҳтиром, миллий анъана ва қадриятларга эътиборнинг юксаклигини мамнуният билан қайд этди. Зиёрат сўнггида Туркия Бош вазири музейнинг фахрий меҳмонлар китобига ўз дастхатини битди.

Шу билан Туркия Бош вазирининг Ўзбекистонга расмий ташрифи ниҳоясига етди.

Хабар қилинганидек, Бош вазир Месут Йилмазнинг мамлакатимизга буюрган расмий ташрифи давомида бир неча муҳим қўшма ҳужжат имзоланди. Ўз-ўзидан аёнки, улар ўзаро ҳамкорлик муносабатлари кўламлигининг яна ҳам кенгайишига ҳуқуқий асос яратди.

Таъкидлаш жоизки, Бош вазирга ҳамоҳўлик қилган юзга яқин Туркия ишбилармон доиралари вакиллари мамлакатимизда йирик лойиҳаларни амалга ошириш имкониятлари билан яқиндан танишдилар. Ўзбекистонлик шериклар билан бўлган учрашувлар ҳам гоёт самарали кечди. Буларнинг илк натижаси ўлароқ, мамлакатимизда яна бир янги Ўзбекистон — Туркия қўшма корхонасини барпо этиш тўғрисидаги ҳужжатга имзо чекилди. Самарқанддаги "Сино" заводига туркийлик ҳамкорлар билан биргаликда электр асбоб-ускуналарни ишлаб чиқарувчи янги қўшма корхона иш бошлайдиган бўлди.

Шу куни Туркия Бош вазири Тошкентдан жўнаб кетди. Аэропортда олий даражали меҳмонни Ўзбекистон Бош вазири Ў. Султонов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлганов, ташқи ишлар вазири А. Комилов, ташқи иқтисодий алоқалар вазири Э. Ганиев ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

Кузатувчилар орасида Туркиянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси У.Апайдин ҳам бор эди.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И.А.КАРИМОВНИНГ ТУРКИЯ ЖУМҲУРИЯТИ БОШ ВАЗИРИ М.ЙИЛМАЗ БИЛАН МУЗОКАРАЛАРИ ЯКУНЛАРИ БЎЙИЧА ҚЎШМА БАЁНОТ

1998 йил 12-14 апрель кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг таълифига биноан Туркия Жумҳурияти Бош вазири Месут Йилмаз расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасида бўлди.

Учрашув ва музокаралар давомида томонлар дўстона ва халқаро муаммолар юзасидан амалий муҳитда икки томонлама муносабатларнинг кенг доирасида масалалар ва шунингдек ҳар икки томонни қизиқтирган минтақавий ва халқаро муаммолар юзасидан фикр алмашдилар. Улар илгари имзоланган Абдий дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг тарихий аҳамиятини таъкидлаб ўтдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Туркия Жумҳурияти Бош вазири дўстлик, суверенитет ва ҳудудий яхлитликни ҳурмат қилиш, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик ва шунингдек ўзаро манфаатдорлик принциплари асосланган ўзбек-турк муносабатларининг тобора яхши ривожланиб бораётганини юқори баҳоладилар.

Томонлар икки томонлама муносабатларни фаоллаштиришга, уларни имзоланган шартномалар принциплари ва қоидаларига мувофиқ конструктор, бир-бирини тўлдирувчи шериклик, ўзаро фойдаланиш ҳам томонлама ҳамкорликдан манфаатдорлик руҳида ривожлантиришга интилаётганларини таъкидладилар.

Томонлар турли соҳалардаги алоқаларни диверсификациялаш ва бу мақсадларда Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Жумҳурияти ўртасида

ги муносабатларнинг шартномавий-ҳуқуқий асосини кенгайтиришга тайёр эканликларини изҳор қилдилар. Шу муносабат билан мазкур ташриф доирасида муҳим икки томонлама ҳужжатлар имзолангани мамнуният билан қайд этилди.

Томонлар тарихий илдишлар ва маънавий қадриятларнинг муштараклиги, миллий маданиятларнинг яқинлиги ва икки халқ ўртасидаги дўстликнинг мустаҳкам эканлигини яна алоҳида таъкидладилар.

Томонлар ҳозирги вақтда ўзбек-турк ҳамкорлиги сиёсий, иқтисодий, маданий ва таълим соҳаларида кенг қўламадаги масалаларни қамраб олаётганини айтиб ўтдилар.

Икки томонлама алоқаларни кенгайтириш жараёнида иқтисодий мезонга, Марказий Осиё минтақасидан Европа қитъаси томонига мўлжалланган турли хил икки томонлама ва кўп томонлама коммуникацион лойиҳаларнинг амалга оширилишига алоҳида эътибор берилди.

Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Жумҳурияти иккала томон учун мақбул шартлар асосида сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан қўлаб-қувватлаш йўли билан бу лойиҳаларни амалга оширишга қўмаклашадилар ва рағбатлантирадилар. Томонлар Қўшма иқтисодий комиссия йиғилишлари ва Ташқи ишлар ва

зириклари ўртасида сиёсий маслаҳатлашувлар мунтазам равишда ўтказилишининг аҳамиятини таъкидладилар. Томонлар икки мамлакат академик институтлари ва тадқиқот марказлари ўртасидаги илмий-техникавий алоқаларни кенгайтириш, турли соҳаларда тадқиқотлар фаолияти таърибаси ва натижалари билан алмашиб туриш зарурлигини билдирдилар.

Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Жумҳурияти икки мамлакат жамоатчилиги ва санъат арбоблари ўртасида маданий ва инсонларварлик соҳаси бўйича, шу жумладан фестиваллар, кўргазмалар ва концертлар ташкил қилиш масалалари бўйича, мунтазам равишда ва кенг миқёсда айирбош қилиб туришга қўмаклашганини давом эттирадилар.

Очiq ва самарали фикр алмашиш томонларнинг муҳокама этилган кўпгина халқаро муаммолар бўйича қараш ва нуктаи назарлари бир хил эканлиги ёки ўхшашлигини кўрсатди.

Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Жумҳурияти БМТ, Европада Ҳафсизлик ва Ҳамкорлик бўйича ташкилот, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти ва бошқа халқаро ташкилотлар доирасида мунтазам равишда маслаҳатлашувлар ўтказиш йўли билан ўз минтақаларида барқарорликни чуқурлаштириш ва хавфсизлик-

ни таъминлашга қўмаклашиш учун зарур қучларини ишга солидилар.

Европа ва Марказий Осиё минтақаларида ишонч даражаларини мустаҳкамлаш, барқарорлик ва ҳамкорлик ҳудудини кенгайтириш мақсадларида иккала давлат НАТОнинг "Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик" дастури доирасида алоқаларни ривожлантириш йўлини қилириш бўйича ишни давом эттирадилар.

Томонлар Афғонистонда қуролли қарама-қаршилик давом этаётганидан ҳамда Афғонистоннинг ичидаги зиддият кенгайиб кетиши хавфи мавжудлигидан ташвишда эканлини яна бир бор билдирдилар. Шу муносабат билан улар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Афғонистондаги кўп йиллардан бери давом этиб келаётган зиддиятни тинчлик йўли билан ҳал этиш борасидаги савий-ҳаракатларини қўлаб-қувватлашларини изҳор этдилар, бир-бирига қарши қураётган афғон ғуруҳларига қурол етказиб беришни кенг қўламада тақиқлаб қўйишни амалга оширишнинг аҳамиятини алоҳида таъкидладилар.

Томонлар инсон ҳуқуқларининг асосий бир бузилиш бўлган терроризм ва ҳар қандай куч ишлатиш ҳаракатини қораладилар.

Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Жумҳурияти ўзаро манфаатга молик бошқа барча соҳаларда ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлиқни давом эттираверадилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Ислам КАРИМОВ

Туркия Жумҳурияти Бош вазири
Месут ЙИЛМАЗ

Тошкент шаҳри, 1998 йил 13 апрель

XX АСР ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида "XX асрнинг кескин бурилиш давридаги оммавий ахборот воситаларининг ўрни" мавзусида халқаро конференция бошланди.

Конференция Конрад Аденаур жамғармаси ва Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро жамоатчилик маркази томонидан Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси, Ўзбекистон телерадиокомпанияси, Туркия журналистлар уюшмаси, "Немис тўлкини" телерадиостанцияси билан ҳамкорликда ташкил этилган. Анжуманда республика миқёсидаги ҳамда хорижий давлатлардан ташриф буюрган олимлар, мутахассислар, журналистлар, мамлакатимиздаги дипломатия корпуси вакиллари иштирок этмоқда.

Конференциянинг биринчи иш куни қизиқарли маърузалар, баҳс-мунозараларга бой бўлди. Туркияда жадидлар матбуоти, оммавий ахборот воситаларининг тарихий-сиёсий роли, Ўзбекистон телерадиокомпаниясининг 2000 йилга қадар қўзғалган режалари, XX асрда Туркия ижтисомий-сиёсий ҳаёти, Веймар Республикасининг даврдан бўён то шу кунларгача Германияда кечган сиёсий ва интеллектуал жараён каби мавзуларда ўқилган маърузалар иштирокчиларда катта қизиқиш уйғотди.

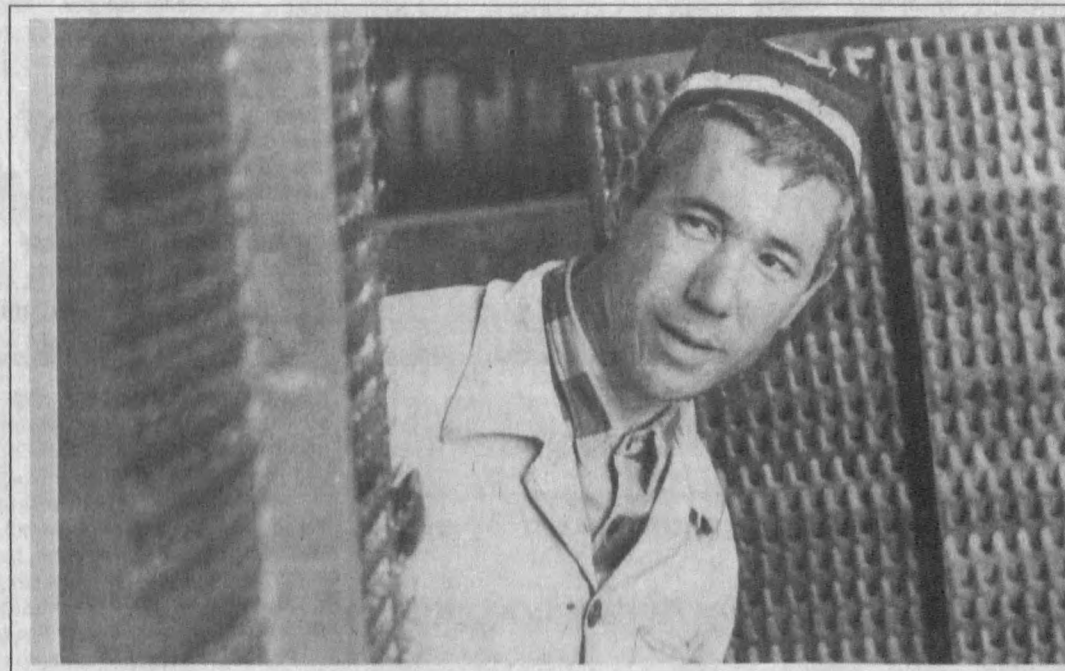
Бугун жамиятимизда оммавий ахборот воситалари қандай ўрни тутмоқда?

Ўзбекистон матбуоти мамлакатимизда кечаётган янгиликларни, ўзгаришлар жараёнида ўз вазифасини қай даражада уйдлаётми? Унинг эртанги куни, тараққиёти нималарга боғлиқ? Анжуман иштирокчилари ҳатто танаффус пайтида ҳам ана шундай саволлар атрофида ўзаро мулоқотда бўлишгани бундай йиғинлар турли фикр ва таъкидлар учун қўлай имкон яратишдан далолатлар. Журналистларнинг кейинги вақтда тез-тез ўзаро фикр алмашиб, баҳслар қураётгани, хорижий ҳамкасблар билан таъриба алмашётгани, шубҳасиз, фақат наф келтиради. Чунки бугунги журналист ўз зиммасидаги тарихий масъулиятни теран англамоғи лозим. Анжуманда таъкидланганидек, бизнинг давримизда оммавий ахборот воситалари мамлакатлар, халқлар ўртасидаги тинчлик-тотувликни мустаҳкамлаш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва ўзаро англашувга эришишнинг муҳим амалий омилларидан бирига айланди.

Анжуманда намойиш этилган "Улар Олмондада ўқиган эдилар", "Файзулла Ҳўжаев" каби фильмлар ҳам иштирокчиларда катта таассурот уйғотди.

Халқаро анжуман 16 апрелга қадар давом этади.

(ЎзА)

ЮТУҚЛАР БОРУ...

Бухоро вилоятида шу йилнинг биринчи чорагида иқтисомий-иқтисодий соҳада муайян ютуқлар қўлга киритилди. Жумладан, истеъмол моллари ишлаб чиқариш кўпайди, пул эмиссиясининг анчагина камайишига эришилди. Вилоят фиолларининг бирин-

чи чорақдаги иш якунлари ва галдаги вазифаларга бағишланган йилигида ана шу ҳақда гап бори. Уни вилот ҳокими С. Ҳусенов баён қилди.

Сўзга чиққонлар асосий эътиборни ечимини кутаётган муаммоларга қаратдилар. Жойларда кон-

тракция шартномаларига тўла ривож қилинмаётганидан боис кўпгина корхона ва ташкилотларнинг ўзаро дебиторлик ва кредиторлик қишлари камаймапти. Вилотдаги ёнгили шохобчаларининг аксариятида қасб аппаратурлари ўрнатилмаган. Айрим жойларда ёнгилининг

Учқўрғон туманидаги «Қўғай» таъмирлаш ҳиссадорлик жамияти жамоаси томонидан тайёрланаётган эҳтиёт қисмлар, ўн турдаги селлажа, кўлаб халқ истеъмол молларига талаб катта. Корхона жамоаси яқинда «Кейс» ва бошқа турдаги комбайнларга элак ва занжир ишлаб чиқаришни ҳам йўлга қўйди. Бу эса корхонанинг иккисолини янада кўпайишига олиб келмоқда.

СУРАТДА: корхона ишчиси Додамирза Бекмирзаев. Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

сўнги тақчиллигини юзга келтириш ҳоллари кузатишмоқда. Қишлоқда аҳолини иш билан таъминлашга қаратилган "Бандлик" дастури ишлаб чиқилган бўлса-да, ҳамма меҳнат бижралари ҳам бу ишда қўнғит қўрсатмаётди. Бу эса, аяллов, мутасадди раҳбарлардан юксак масъулиятни талаб қилади.

Илҳом САҒАР, ЎзА мухбири.

СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР БЎЙИЧА КОМИССИЯ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон Республикаси Макроиктисодиёт ва статистика вазирлигида солиқ ва тўлов интисомининг мустаҳкамлаш бўйича Ҳукумат комиссиясининг мажлиси бўлди.

Мажлисада комиссия аъзолари, Давлат солиқ қўмитаси раиси, Молия вазири, Марказий банк бошқаруви раиси, Давлат солиқ қўмитаси ва Молия вазирлигининг вилотлардаги бўлинулари раҳбарлари, тижорат банклари ҳамда Марказий банк бош бошқармаларининг ҳисоб-ки-тоб-қасс марказлари раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши

Раисининг ўринбосари, вилотлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларининг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосарлари ҳозир бўлди. Мажлисида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б.Ҳамидов бошқарди.

Мажлисада бюджетга оид барча тўловларнинг тўла тулишини таъминлаш ва 1998 йил 1 чорагидаги қарзлар миқдорини камайитириш бўйича

қилинган ишларнинг якунлари ҳар томонлама муҳокама қилинди. Давлат бюджетига солиқ ва тўловлар тушуми бўйича белгиланган кўрсаткичларнинг бажарилиши якунлари тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Молия вазири Ж.Сайфиддинов маъруза қилди. Республикадаги 207 шаҳар ва тумандан 8 тасида (Қорақалпоғистон Республикасида 3 та, Бухоро вилотида 2 та, Самарқанд, Сирдарё, Хоразм вилотларида 1 талдан) ҳудуд бўйича белгиланган умумий кўрсаткичларнинг бажарилиши таъминланмади, 27 та шаҳар ва туманда тўрт ва ундан ортиқ

манбалар бўйича кўрсаткичлар бажарилмади.

Бюджетга тўловлар бўйича қарзларни камайитириш ҳамда ҳўжалик юритувчи субъектларнинг дебиторлик ва кредиторлик қарзларини қисқартитиш мақсадида шу йилнинг биринчи чорагида ўзаро қарзлар ҳисобга олиб чиқилди. Натижада бюджетта 17,5 миллиард сўмлик солиқ ва тўлов тушди. Ҳўжалик сўдларининг қарори-га биноан, қарзни тўлаш учун 200 корхона мулкчини сотишдан 279,7 миллион сўм ундирилди. Махсус ишлаб чиқилган схемалар бўйича бюджетга маблағ ўтказиш йўли билан

бюджет муассасалари харажатлари молиявий жиҳатдан маблағ билан таъминланди.

Мажлисада айрим солиқ ва молия органлари раҳбарларининг ахборотлари тингланган ҳамда "Бюджетга тўловлар тушумининг белгиланган кўрсаткичларини бажариши таъминланмаган раҳбар ва мансабдор шахсларнинг ишига қатъий ва муросасизлик билан баҳо бериш, бюджетта тўловлар бўйича қарзнинг қўпайишига йўл қўйган раҳбар ва мансабдор шахслар ишнинг алоҳида кўриб чиқиш топширилди.

(ЎзА)

• МАШВАРАТ

«КАМОЛОТ»НИНГ ОИЛАВИЙ СУҲБАТИ

— Республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси бипосида ҳозирда кенг жамоатчилик ҳукмига ҳаёла этилган «Ойла кодекси» лойиҳаси муҳокамасига бағишланган машварат бўлиб ўтди, — деб хабарлайди Ҳусниддин Шакароев. — Унда Инсон ҳуқуқлари бўйича Муаллий марказ, республика Конституцион суди, «Маҳалла» хайрия жамғармаси, «Ойла» илмий-амалий маркази ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этдилар.

Йиғилишни олиб борган «Камолот» жамғармаси бошқаруви раиси Ҳотам Абдураимов оила Ватан ичра Ватан эканлиги, мазкур кодекс келажакимиз тараққиётини беғишлаб берувчи муҳим ҳуқуқий ҳужжат бўлиб хизмат қилиши, шу боис унинг муҳокамаси жараёнида ҳеч бир фўқаро бефарқ қолмаслиги зарурлиги ҳақида гапирди.

Тўпланганлар муҳокамада фаол иштирок этдилар.

• ТАДБИРКОРЛИК

ОМАД ЭШИГИ

«Асака автобус таксомотор парк» акционерлик жамияти дастлаб ишни автобусларни узоқ мўддат ишлатиш, эскирган транспорт воситаларини тиклашдан бошлаган эди. Ички имкониятларининг кенглиги, усталарнинг маҳорати бора-бора уларга омад эшигини очиб берди. Ҳозир жамиятда «Нексия», «Тико» автомашиналари ва «Дамас» микроавтобуси учун олд ва орқа ҳамда ёндаш ойналар ҳам ишлаб чиқаришмоқда.

Янгилик фақат шугина эмас. Эскирган аккумуляторларни қайта тиклаш цехи, спидометрларни таъмирлайдиган махсус участка ҳам миқдорларни ҳисоб қилишда. Умуман, бу ерда транспорт воситалари учун 30 хил эҳтиёт қисм ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

• ХУШХАБАР

НАВОИЙГА ЧОПИБ КЕЛИНГ

— Навоий машинасозлик заводи ярим килограммдан беш килограммгача юкларни ўчайдиган таро-зи тошларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйди, — деб ёздади Парда Жумаев. — Бунга Ўзбекистон Республикаси стандартлаштириш, метрология ва сертификациялаш бошқармаси давлат ҳўжжати — сертификат топширди. Назаримизда, энди бозорларда тарозига тош ўрнига гишт, темир қўйиб сотишга барҳам берилади. Чунки бу маҳсулотларнинг хари-дорлари ҳозирданок завод дарвозасида навбатда туришибди. Бозорқўмлар ва шу соҳа мутасаддилари Навоийга тезроқ чопиб келмасалар, навбат қўпайиб кетаётганига ўхшайди.

• КРИМИНАЛ

«ДАМАС»ДАГИ — ҲАММАСИ ЭМАС

Туркменистон фўқароси, Тошхўвада яшовчи 28 ёшли Машарип Ҳожиёв ўз «Дамаси»да 1-соли Шовот божхона постидан ўтаётганда қўлга тушиб қолди. Божхоначилар машинадан гўёҳандлик моддаси топиб олдилар. Машарипбойнинг таъкидлашича, «Дамас»даги ҳаммаси эмас экан.

Иккуварлар маълумот бўйича Урганч шаҳрида яшовчи Коми Каландаровнинг уйини текширганда, 11 кг қоратори ва бошқа гўёҳандлик моддаларни, 19600 АҚШ доллари, 500.000 сўм пул, 50.000 туркман манати, 14 та Хива гиламини далилий ашё сифатида қўлга олишди.

— Ҳар иккала ҳамтововқ устидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 246-моддаси 2-қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, улар ҳибсга олинди, — деб хабар қилади республика Давлат божхона қўмитаси матбуот хизмати бошлиғи Мирқарим Мирсовуров.

Телефонларимиз: 133-15-22, 133-52-55
133-07-48, 136-37-85

«Соат миллирини ЖЎШҚИН қузатди.

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

МИҚДОР
ЭМАС, СИФАТ
МУҲИМ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Фонд бозорини янада ривожлантириш ҳамда давлат мулкни негизда ташкил этилган акциядорлик жамиятларини қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (4.03.1998й.) Фармонининг эълон қилиниши, шунингдек, акциядорлик жамиятларида реструктуризация — қайта ташкил этиш ўтказиладиганлиги муносабати билан мухбиримиз Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари, Республика Давлат мулкни қўмитаси раиси В. А. Чженга муурожаат қилиб, юз бераётган сўрашларнинг моҳиятини шарҳлаб беришни ўзгари.

— Энг аввало, шунинг таъкидлаш керакки, Давлат мулкни қўмитаси мулкни давлат тасаруфидан чиқариш жараёни фақат миқдорий йўналишда бўлиб қолмастлиги билан боғлиқ равишда асосли танқид қилинди. Гарчи бу бозор тузилмаларини яратиш учун қилинган бўлсада, эътибор этиш керакки, ҳусушиштирилган корхоналарнинг фаолиятини яхшилаш билан боғлиқ бўлган сифат масаласи бизнинг назаримиздан четда қолди.

Қўлгана корхоналар, акциядорлик жамиятлари айланиб, бозор шароитида ҳужалик юритиш уқувига эга бўлмоқда, уларда ишлаб чиқариш суръати тушиб кетди, маънавий мутахассислар кетиб қолди бошланди. Энг хуноги, эскича тафаккур билан ишлаш натижасида керасиз маҳсулотлар қўллаб чиқарилаверди, улар эса омиборхоналарда тўлиниб қолди.

— Юз берган бундай вазирни қандай қилиб тутасиз бўлади? — Бунга жавобини Президентининг биз юқорида эслаган Фармонидан топса бўлади.

Ўзбекистон ҳукумати акциядорлик жамиятларини қўллаб-қувватлаш мақсадида улкан ишлар қилияпти. Уларнинг асосий моҳияти шундаки, корхона ўз акциялари портфелини қайта ташкил этганидан кейин эркин сотув ва хорижий сармоядорларга мулкжалланган акциялар сотишда бевосита қатнашиб, ундан тушган маблагни тўли-

гича ички қайта таъмирлаш ва техник қайта жиҳозлашга йўналтириш имкониятига эга бўлади. Бунинг устига, давлат бу маблагни қайтармаслик имтиёзи билан корхоналарга беради.

Бундан корхоналар қандай фойда қўлади?

Бунинг фойдали томонлари кўп. Корхона кредитлар олмайд, демек кредитлар учун ўз йиллик даромадининг 30-40 фоизини солиққа ҳам тўламайди, олинган маблаг орқага қайтарилимайди, чуқки ҳали айтганимиздай, ундан давлат қайтармаслик имтиёзи билан берган.

Воситаларни сотишдан тушган маблаг акцияларнинг номинал қийматини анчагина оширади, чуқки улар шартнома асосида, бозор эҳтиёжига бинавон сотиладиган ва молиявий босиринг бу қўлгана манбаи солиққа тортилмайди.

Акцияларни сотишдан тушган маблаг ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни ренавация қилиш ва янгиллаш бўйича қатъий мақсад йўлида фойдаланилади, бунда ички ва халқаро бозор эҳтиёжлари инобатга олинади, яъни керасиз маҳсулот ишлаб чиқариш тўхтатилиб, бозор эҳтиёжи барқарор равишда мавжуд бўлган товарлар ишлаб чиқаришга эришилади.

Хорижий сармояларни акциядорлик жамияти деб этиш фақат валюта олишти имконияти яратибгина қолмайди, шу билан бирга, узоқ муздатили, стратегик сармоядорга эга бўлилади, у эса корхонани техник қайта жиҳозлашга, айна пайтда бу

сармоядор ишлаб чиқарилган маҳсулотни чет элдан ўтказишга ҳам қўмқлашади.

Корхонанинг акциялар сотишда қатнашиши унинг қимматли қозғолар бозоридати таърибасини оширади, акцияларнинг саломеи кўтарилади.

Корхона акцияларини ўз пулига сотиб олган акциядорлар корхонанинг самарали ва барқарор ишлашидан манфаатдордир, шу билан улар ишлаб чиқаришни бошқаришда фойда қатнашади, бугунги қўлгана акциядорлар жамиятларига хос бўлган бошқарувиинг маъмурий усулларида зид равишда демократик тамойилларни ривожлантиради.

Бошқарувида ошқоравийлик ва очик-ойдинлик жараёнини ривожлантириш амалдор шахсларнинг суйистеъмолчиликлари миқдорини камайтиради, пировардида корхонанинг молиявий ҳўжалик аҳволини яхшилашга ижобий таъсир қўрсатади.

Акциядорларнинг раҳбарликка талабдорлиги Бошқарув ва унинг Раисини танлов асосида сайлашга ҳамда бу ҳол корхона бошқарувидаги билимдон ва муносиб одамларнинг келишига йўл очади.

Ишлаб чиқаришга ақолининг буш турган маблаглари жалб этилади, бутун эл бозор ўзгаришларида иштирок этиш ва ўз моддий аҳволини яхшилаш имкониятига эга бўлади.

Қўшима молиявий манбаларни тасаруф этиш ҳамда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни янгиллаш республика иқтисодини барқарорлаштирилади, бугунги қўлгана раҳбарликларни тутатишга олиб келади, валюта балансини яхшилайдиган, пировардида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Исом Каримов томонидан Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил январдаги бағишланган мажлисида маърузасида белгиланган 1998 йилнинг устувор вазифаларини ҳал қилиш шу тариқа амалга оширилади.

— Бу фикрлар анча асослимангиди, албатта. Лекин корхоналарни акциялаштириш пайтда баъзи бир нуқсонлар тез-тез тақорланиб ҳам турибди...

— Тўғри. Масалан, меҳнат жамояларида акцияларнинг сотиш акциядорлар йиғилишининг қарорисиз содир этилиш ҳоллари кўп учрайпти. Бундан корхоналарнинг акциялар чиқариши учун сарфлаётган маблаг барча акциядорларга, шу жумладан, давлат ҳам тааллуқли эканлиги ҳисобга олинмайди. Шу сабабли, ана шу маблаглар эвазига келган акцияларни фақат меҳнат жамояси ҳисобига ўтказиш акциядорлар ҳуқуқини қўпо равишда бузиш демекдир ва акцияларни акциядорларнинг уларни сотиб олиш пайтидаги улуштига муносоиб равишда қайтадан тақсимлаш зарур бўлади.

Нотўғри сотиб олинган акциялар пакетини акциядорлар жамияти йиғилишининг қарори билан эркин сотув эки хорижий сармоядорлар учун мулкжалланган улушни қўпайтириш реестрига ўтказиб ёзиш мумкин, шундай қилинса, ўша акцияларнинг сотилишидан тушган маблаг корхона ҳисобига тушади.

Меҳнат жамояси ўртасида тарқатилган акциялар жамоя акциядорнинг шахсий пуллари билан қопланмаслик ҳоллари ҳам учраб турибди, бу эса корхона айланима маблагларининг салмоқли қисми эътибордан четда қолляпти, деган маънони англатадики, бу қонунчилик бўйича жасоланди.

Акцияларни сотиб олиш учун ажратилган маблаг айрим ҳолларда корхона даромади тарзида расмийлаштирилмаганлиги ва ҳисоб-китоб ҳўжжатларида ўз ақсини топилапти.

Давлат улуши учун берилган дивидендлар ўз вақтида ўтказилмаганлиги эки унинг миқдори камайтирилиб, нотўғри ўтказилганлиги. Бундай ҳоллар кўзга ташланганлида тафовут қилган маблаг бюджет тасаруфига ўтказилади деб бу маблаг акцияларнинг давлат улушини қўпайтиришга ҳам сарфланishi мумкин.

Давлат улуши бўйича дивидендлардан ҳар дом ҳам мақсадли равишда фойдаланилиб, улар техник қайта жиҳозлаш учун йўналтирилмапти.

Корхона томонидан сотиб олинган акциялар пакети акциядорлар ва меҳнат жамоялари ўртасида оқилона тартибда жойлаштирилмапти. Турли йил пакетлари маъсуб акциялар йиллаб сотилмасдан ва жойлаштирилмасдан туриб қўлгана ҳолларга уқрамоқда. Бундай ҳолларда, давлат улушига ажратилган акциялардан бошқа барча акциялар фонд

бозорида эркин савдога чиқарилиши мумкин. Акцияларни олиш-сотиш жараёнида расмийлаштирилган, бироқ пули ўз вақтида тўланмаган битимлар ҳам мавжуд. Бундай ҳолларда тўловни кечиктирмай амалга ошириш, эки мувофиқ келадиган жарама усуллари қўлланилган ҳолда келишув-шартномаларни бузиш керак бўлади.

Бундай нуқсонларни яна санаб қўрсатиш мумкин, бироқ бизнинг вазифамиз—мавжуд барча нуқсонларни бартаф эйтишдан иборатдир.

— Қайта ташкил этиш пайтида акцияларнинг бир қисми, уларни жойлаштиришда йўл қўйилган хатолар учун меҳнат жамоясидан олиб қўйилиши хавфи ҳам учрайди. Жисмоний шахсларнинг ўз ҳисобидан сотиб олган акцияларнинг тортиб олишни қонунчилик қатъий маън элади. Шундай экан, бундай ҳол юз бермаслиги керак. Бироқ акциядорларнинг ҳуқуқлари бузилган жойда алолат, албатта тикланиши лозим. Ҳар қандай ҳолатда ҳам, қўрилган чоралар акциядорлик жамиятларига, демек меҳнат жамоялари аъзоларига ишлаб чиқаришни ренавация қилиш учун моддий манбаа, шу жумладан, валюта топишига шароит яратлади.

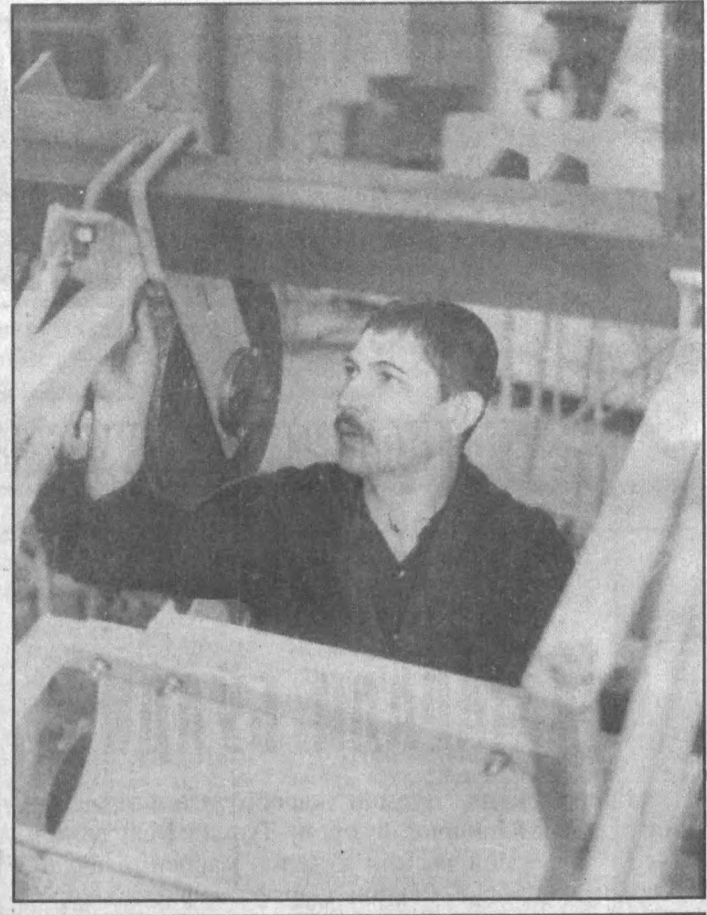
— Энди сўнги саволга рухсат берасиз. Акциялар пакетларини қайта ташкил этиш қандай борапти?

— Ишонч билан айтишим мумкинки, Президентнинг Фармони ўз муздатида баъжарилади. Давлат мулкни қўмитасининг барча бўлиналари, республика биришмалари, акциядорлик корхоналари кизгин меҳнат билан банд. Деярли барча жойларда акциядорларнинг йиғилишлари бўлиб ўтляпти, тегишли ҳўжжатлар қўп этилиб, рўйхатдан ўтказилмоқда.

Бироқ асосий иш ҳали олдинда: акцияларни эркин сотувга ҳамда хорижий сармоядорларга олжчи борица тезроқ ва фойдаларни туфайли сотиш керак, технология ва маҳсулотларни янгиллаш ҳамда муфассал маркетинг ўтказиб, ўз маҳсулотларини ички ва халқаро бозорда сотишни ўрганиш лозим. Ҳусуишланган корхоналарнинг акцияларни пакетини тартибга солиш жараёнидан кузатилган мақсад ва бош маъно ана шундан иборат.

Мамакатимиз қишлоқ ҳўжалиги ривожига нафақат деҳқон ва чорвадор, полвизи-ю, шолкорнинг, балки шахарда истиқомат қилиб, улкан заводлардаги мураккаб механизмлар, дастгоҳлар қошида ишлаётган ишчиларнинг ҳам муносиб хизматлари бор. Жўмладан, Самарқанддаги «Кинап» ишлаб чиқариш биришмаси жамояси қишлоқ ҳўжалиги учун саякалар тайёрлаб беради. Айна пайтда завод маҳсулотлари ниҳоятда харидорғир. Саякаларнинг сифатли ва пишпихпухта тайёрланишида корхона, слесар-йиғувчиси Бахтиёр Ҳўжақулов (суратда)нинг ҳам самарали хизматлари бор.

Т. КАРИМОВ олган сурат.

ДАРОМАД
КўПАЙМОҚДА

Андижон вилоятининг Булоқбоши туманидаги «Кулли» тикувчилик-трикотаж акциядорлик жамияти вакиллари Тошкентда ўтказилган республика савдо ярмаркасида хомашё сотиб олиш ва тайёр маҳсулотни етказиб бериш юзасидан ўттизга яқин шартнома тузишди. Корхона сифатли маҳсулот ишлаб чиқараётгани ва энг аввало, ишга масъуляти ёндашилатгани, ишлаб чиқаришни ривожлантириш муаммолари дадил ҳал этилаётгани туфайли ярмаркада яхши амалий алоқалар ўрнатиш мумкин бўлди.

Яқинда акциядорлик жамиятида бўш турган жойларда йиғириш ва тўқуш цехлари ташкил этилди. Ҳозир уч сменада бир тоннагача трикотаж газлама ишлаб чиқара

рилмоқда. Бу корхона эҳтиёжининг ярмини қоплайди. Барқарор ишлаш ва янги ишчи қўлларни эътиборга олиниб, бу ерда шогирдлар цехи ҳам ташкил этилган. Унда талайгина ёшлар таърибали усталар раҳбарлигида ҳўнар ўрганмоқда.

— Ишимиздаги барқарорлик Олтинқўлдаги трикотаж газлама ишлаб чиқарувчи акциядорлик жамияти меҳнат жамояси билан мустақкам ҳамкорликка асосланган, — дейди акциядорлар бошқаруви раиси Мўхаммадқодир Мадумаров. — Олтинқўллик ҳамкорларимиз ўтган йили бизга 215 тонна трикотаж газлама етказиб беришди, шундан биз деярли 83 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, сўнгги йилларда биринчи марта бир ярим

миллион сўм соф фойда олди.

Бу маблаг ёрдамчи ҳўжаликни мустақкамлаш ва кенгайтиришга ажратилди. Ёрдамчи ҳўжалик ҳозирнинг ўзидаёқ ишчилар ошқонасини гўшт ва бошқа маҳсулотлар билан таъминламоқда. Биноларни обдон таъмирлаш ишларини ниҳоясига етказиш, ҳодимларнинг турмуш шароитини яхшилаш лозим. Шунингдек, чилангарлик цехини ишга тушуриш, иссиқхона ҳўжалигини, фермани ривожлантириш зарур. Фермага яқинда ўттизга яқин соғин ситир олинди, ҳодимларнинг текин овқат билан таъминлаш учун парранда боқиб йўлга қўйилди.

Иш ҳақини ўз вақтида тўлаш, ҳар бир меҳнатқашнинг саломатлиги тўғрисида гамҳўрлик қилиш жамоянинг муваффақиятли ишлашини хизмат қилмоқда.

К. НИЗОМОВ, ЎЗА мухбири.

МАЪНАВИЯТ

Дунёдаги барча адабиётларнинг асосий сабаби илмсизликдир.

Сукрот.

Динимиз улуг, эътиқодимиз азиз, фарзандларимиз тарбияси, уларнинг беэвол камол топиши эса, ҳаммасидан муҳим. Бизга ёт шароитларда гаразли мақсад билан ишлаб чиқилган «таълимот»ларнинг хориждан олиб келиниши халқимизнинг тинч ва оқилона турмуш тарзига таҳдид солиб қолмай, келажак авлод ҳаётини ҳам издан чиқаради. Бу эса, табиийки, ҳар бир кишини ташвишлантиради. Бугун ўз фикрини баён этаётган шоирлар, зиёлилар, ислом аҳллари, ўқитувчи ва ота-она, маҳалла оқсоқоллари шу ҳақда баҳс этишади.

ЯНА ВАХҲОБИЙЛАР ҲАҚИДА...

1. АСЛИ АНИҚЛАНИШИ ЛОЗИМ БЎЛГАН НАРСА...

— Вахҳобийлик бизга ёт шароитларда тузилган ва исломни ич-ичидан бузишга қаратилган сиёсий ҳаракат. Ҳаётимизга уни тикиштиришга уринаётганлар эса, аввало, қўлимиздаги тинчлик ва оқилоналикни, тараққийотини қўра олмаётган ганим қўларидир, табиийки, бу ерда ҳокимият даъвоси ҳам йўқ эмас, — дейди филология фанлари доктори, профессор Наҳиддин Комилов. — Шиннинг пойчасини қалта қайтариб, соқолга тиг теккизмай юриш, миллий урф-одатларни диний амаллардан сиқиб чиқаришга уриниш, дейлик, таъзияга келган муслимнинг Қуръон тиловат қилиши ноқоноз дейиш, тўй маросимда қўшқ айтилишига қарши туриш, муслимни бидъат дейиш... уларнинг булук мўминлардан афзал эканлигини англатадими? Аслида бу ота-боболаримиз амал қилиб келган маънавий тартибларнинг билмаслик-қў! Шунинг учун биров тортиқласа, шунга эргашиб кетавермасдан тарихни, жўмладан ислом тарихини қўп билан ўрганиш, ўзинг ким, отанг ким, бобонг ким, динга қандай амал қилган, ишни, айна пайтда дунёвий илмларни қўқиб бўлиш лозим. Ахир, биз ҳадис илмининг пирлари, ҳатто араб тили грамматикасини яратган азизларнинг набираларимиз-ку! Дунёга маърифат улашган шундай мўътабар халқнинг фарзандлари қандайдир бидъат қилмасалар таъсирида шу қўйга тушиб қорса, кимнинг юраги аччиқмайди, дейсиз?

Ҳа, Сукрот юз марта ҳақ: «Дунёдаги барча адабиётларнинг асосий сабаби илмсизликдир».

Илмсизлик — муқабил, муқелик эса жаҳолат олиб боради.

— Илмсизлик — ёмон, аммо шунинг оқибатида адабиёт ундан ҳам ёмон, — дейди Чиноз туманидаги «Чиноз» фуқаролар кенгаши котиби Ўқтам Жонқулов. — Вахҳобийлик ҳақида қанчадан бери гап-сўзлар айланиб қориди-ю, аммо на бир диндордан, на ўзича вахҳобийларга таъсуб қилиб орган ёшлардан, на илм аҳлидан Мўхаммад ибн Абд ал-Вахҳоб ким-у, вахҳобийлик қачон пайдо бўлган, унинг асли моҳияти нима, шу ҳақда аниқ бир маълумот ололганим йўқ. «Қўнғилдаги бўзишми» туркум мақолаларини айтганда, ҳозир ҳам — ақрабийлик деб эшитамиз, «Биродарлар», Қришна деб эшитамиз — шуларга йиғилиб қиритадиган бирон-бир манба йўқ... Шунинг учун вахҳобийлар бу ҳаракат ҳақида тасаввурга ҳам эга бўлмаган, ҳали шаҳо сифатида шаклланиб улғурмаган, оқ-қорани унча фарқлай олмайдиган фарзандларимизни ўз таъсир доирасига олиб ўлғурди, шундай қайфиятдаги айрим ёшларимиз, ҳатто жиноят қўчасига ҳам қиршиди, бугун бу ҳеч кимга сир эмас! Йомони

саломат ҳар қандай кишини дунёга сергак қўз билан қарашига ундайди бу...
2. ДЕНГИЗ ЯНГЛИГ МАВЖ УРАДИГАН ФИТНА
— 1991 йили Анкарада биродаримиз Жиход Ўзандор мени бир неча зиёли ва адиблар билан таништирди, — дея ҳикоя қилади шоир Мирзоз Аъзам. — Эндигина мустақилликка чиққан пайтларимиз эмасми, Ўзбекистон ҳаётига улар қаттиқ қизиқишгани сабабли мени саволга қўлиб ташлашган. Шунда бир олим: — Сизларнинг Наманган деган шаҳринида баҳовий ва вахҳобийлар ҳаракат қилаётган эмиш, шу ростми? — деб сўраган.

рини маънавиятдан узоқ тутиш, беадаб-бузғун тарбия билан улғайтириш, тарихий илдиридан узиб қўйиш, азизлар ҳаётини унуттириш билан машғул бўлишган. Қуръон ва ҳадислар бузилаётгани ҳақидаги шўбжа ва ботил фикрларни ҳам аслида улар тарқатилган. Ўзлари онган арабча ва ўз тилиридаги мунтазам мактабларда эса мукаддас тушунарларни оёқ ости қилишдан тал тортишдан манфатпараст, йомони сўт болаларни ўз кайфиятларида тарбиялаб воёга етказишга муваффақ бўлишган.

Шундай бир тарихий шароитда, XVIII аср ўрталарида Яқин Шарқ минтақасида вахҳобийлик ҳаракати юзага келади. Бу ҳаракат асосчиси Мўхаммад ибн Абд ал-Вахҳобдир. Унинг «Қўл ал-Тавҳид»ни ёзишида буюк британиялик ҳўфа Хемпер бевосита ёрдам берган ва бу китоб ислом жамояларининг қаршичилига учраган.

Вахҳобийлик ҳаракати қўп воситасида амалга қиритилди. Жихоз қиролни жангларда қўлга қиритилган ўлжанинг бешдан бирини ўзи олиб, қолган

миллатчиликни бошлаб юбордилар. Миллий жавабларни авж олдириш эвазига ҳаракат доирасини кенгайтирилди.

Иккинчидан, вахҳобийлар ислом оламига таъжўз қилаётган, тоқ Мисрга, тоқ Охқога қўйин қиритётган Оврўпа босқинчилари билан битим туздилар. Ўз давлатларининг яхлитлиги бузилишига ҳисса қўшилди.

3. ЖОСУСНИНГ ТУЗОФИГА ИЛИНГАН ОДАМ...

— Тарихий манбаларда қайд этилишича, вахҳобийлик ҳаракатининг юзага келишида оврўпаларнинг таъсири қўп бўлган, — дейди Алишер Навоий номидида давлат кутубхонаси директори, таниқли олим Абдулсало Умаров. — Мўхаммад ибн Абд ал-Вахҳоб Басрада тахсил олаётган кезлари ҳўфа Хемпернинг тузофига тушиб қолади.

Мўхаммад ибн Абд ал-Вахҳобнинг кейинги фаолияти эса, бевосита унинг даъват ва қўрсатмалари асосида кенган. Бу ҳақда Хемпернинг ўзи шундай деб ёзган: «Вахҳобийлик деб аталмиш янги

эргаштириш ва муслимларни бўлиб ташлаш; «Ислом дунёвий ангилликларни қабул қила олмайд» деган шўбхалар уйғотиш...

Вахҳобийларнинг «Ҳар бир ангиллик запалатдир» деб Расули акрам ҳадисини гаразли талқин этиши, муслик бидъат, телевизор қўриш бидъат деб инжиқлик қилиш ўша сиёсат янги ва янги минтақаларда ҳамон изчил давом этаётганлигидан далолат беради. Вахҳобийлар инжиқлик қилишадиган, аммо бир ҳақиқатни унутиб қўйишадиган: ахир, шу ҳаракат юзага келган мамлакатнинг ўзида ҳам ҳозир ҳар бир хонада телевизор, компьютер мавжуд-ку?!

Қўп қаватли уйлар-чи? Улар ҳам бидъатми? Ўзлари қийиб юрган костюм-шим-чи? Ўзлари миниадиган автомобиллар, трамвай, троллейбус-чи? Поезд-чи? Учоқда ёнаётган газ-чи? Бизни ҳам зиёратига олиб борувчи самолётлар ҳам... бидъатми?

Биродарлар, бу ҳаракатнинг асослари

шу ерда у 1713 йили толиб либосини эгнига олган Мўхаммад ибн Абд ал-Вахҳоб Наҳидий деган ўсим билан танишади.

Наҳидий Мўхаммад туркий қавмга бўлган нафратини ҳеч кимдан яширмайди ва «Менинг илмим Абу Ханифаникидан ортиқдир!» дея рўй-рост даъво қилади, шунинг учун ҳам «шайх Мўхаммад», яъни Хемпер уни қувватлантиради ва қўнғилга йўл топишга муттасил ҳаракат қилади.

Вахҳобийлик уларнинг узоқ йилларга қўзилган биродарлиги, ала-оқибат бир-бирига сомеъ бўлиб қолиши, шунингдек, наҳидий Мўхаммадининг ўзларини София ва Осиё дея тақдим этган ҳўфа хонимлар билан ақинликда бўлиши, исломий ахлоқ ва саҳиёси заифлашиб, дунёвий нафси голиб келиши натижасига эа эмас, балки Расули акрам саллоллоҳу алайҳи васаллам ҳаётлик пайтда мушрикларда тутилган муқолиф қайфиятнинг асрлар мўъайида куч олиб, бир туғиллик касб этиши ва наҳидий «инқилобчи» Мўхаммад шамойилида қалқиб юзага чиқишидир.

«Шайх Мўхаммад» ҳар қанча далда бермасин, бари бир, наҳидий Мўхаммад муслимлар олдида даъват билан қийишга журъат қила олмайдиган. Шунда биродари сохта туш таърифи билан уни охириги марта қувватлантиради:

«— Кеча мен туш қўрдим, — дейди у. — Тушимда Расули акрам саҳобалар давра-сида, қурсида ўтирган эмиш. Бир маҳал сиз кириб келдингиз, юзингиздан нур ёғилди. Расули акрам сизга меҳр қўрсатди, ўринларидан турдилар ва мангилангиздан ўқидилар ва айтидиларки: — Сен менинг саҳобам, динимни давом эттирувчи, дунёвий ишлардаги издошим-дирсан!

— Эй, Оллоҳнинг элчиси! — дединг сен. — Мен ўз таълимотини ёйишга журъат сезмапман!

Пайғамбар алайҳис-с-салом марҳамат қилдилар:

— Сен — солиҳларнинг солиҳисан, шунга яраша аъмин қатъий бўлсин!»

Шундай сохта ундовлардан кейин наҳидий Мўхаммад ҳақиқатдан ҳам исломни «асл ҳолатига келтирувчи» эканлигига ишонч ҳосил қилади, «шайх Мўхаммад» билан бирга ҳаракатини амалга қиритиш дастурини тузади ва 1730 йилдан эътиборан даъват этишга қиршиади. Табиийки, ҳеч қутилмаган бу «ислохот» мўмин-муслимлар газабини жўнбушга келтириши муқаррар эди, шу боис наҳидий Мўхаммад атрофи тан қўриқчилар, ҳўфилар, зару зўр билан қаттиқ эриқиланди. Кейинчилик бу ҳаракатга Мўхаммадқодир ишлари вазири адмирал Мўхаммад Ол Сауднинг ҳарбий денгиз қўшинини ҳам жалб этишга муваффақ бўлади...

«Наҳидий Мўхаммад» — Хемпер уни шундай деб атаган. Чуқки Мўхаммад ибн Абд ал-Вахҳоб Наҳд воҳасида дунёга келган, 1730 йилда исломни «асл ҳолатига келтириш» даъватини шу ерда бошлаган. Вахҳобийлик қанот ёзган замин ҳам асли шу воҳадир.

Шунинг учун ҳам Нофий ибн Умар ривоят қилган Расулуллоҳ саллоллоҳу алайҳи васалламнинг қўнғилдаги ҳадислари ҳар қандай кишини ҳайратга солади: «Наҳидий эзиллар, фитналар рўй берган ва ул ерда шайтон чингади».

Ғаффор ҲОТАМОВ, Шодиқул ҲАМРОЕВ.

БИР БОЛАГА ЕТТИ МАҚАЛА ОТА-ОНА

—ёҳуд вахҳобийлик, илмсизлик, воқайдлик ҳақида баҳс—

БИРИНЧИ МАҚОЛА

- Табиатимиз ва фитратимизга ёт «таълимот»
- «Менинг илмим Абу Ханифаникидан ортиқдир!»
- Манфаат бўлса бас, қайтмас балодан...

ганини тарафдорларига тақсимлай бошлаган, муҳоддалар янада авж олган.

Ж. Раймоннинг ёзишича, бир араб шундай дейди: «Биз узоқ вақт елкамизга миниб олганинг измида яшаб келдик. Ишончлоқ, халифалик ҳақида араб ўтирганлигини қўрадиган қўн ҳам келгай».

Вахҳобийлар ҳаракати икки йўналиш туфайли амалга ошди, лекин бу иккала йўналиш ҳам исломга хиёнат эди.

Биринчидан, маркази Истанбулда бўлган халифалик қўшини бу минтақадан узоқда халифа Султон Салим III бошчилигида Мисрга ёпирилган Оврўпа босқинчилари билан уруш олиб бориб, исломий иттиқоқ ва унинг шон-шўҳратини сақлаб қолиш учун жон олиб-жон бераётган эди. Вахҳобийлар эса ичкаридан дин билгиллини бузиб, халифаликни парчалаб, ҳокимият унун қурашиди. Турклар билан арабларни тиж-тижлаб, бир-бирини қарши қўйишди. Ҳолбуки, ислом ҳеч қанон инсон жамояларини миллий белгиларига қараб ажратмаган. Фақат эътиқод ва йомонга қараб ҳўки қирчилган, ҳолос. «Араб билан арабдан бошқа одамнинг қайси би

ЎЗБЕКИСТОНДА ҚИРҒИЗИСТОН МАДАНИЯТИ КУНЛАРИ ОЛДИДАН

Қадимда ўзбек, қозоқ, қирғиз, деб ажратилмаган. Ҳаммамиз битта миллат, битта халқ, яъни битта туркий дарахнинг шоқлари эдик. Илдиз битта дарахнинг япроқларининг ранг-баранглиги унга бетақдор бир гўзаллик бағишларди. Кейинчалик ганимлар ҳар бир шохни алоҳида-алоҳида қилиб ўтказди-да, бир-бирларини мутлақо алоқаларини йўқ, деган гапни қўлдан кўйди. Бирок, улар бу муаззам дарахнинг илдизлари нақадар чуқурга кетганини ҳисобга олишмади...

Худудлар бўлинди, ҳар қимга ўз "насиба"си улашилди. Орада, ҳар эҳтимолга қарши, турли "ғиж-ғиж"лар бўлиб турди. Аммо ҳамма нарса илдизга боғлиқлиги туфайли, ганимларнинг барча ҳаракати пучга чиқди.

Қирғизлар қадим-қадимдан Алишер Навоий ҳазратларини ўзининг шоири, "Алпомиш" у "Гўрўли"ни ўзининг достони деб, ўзбеклар эса "Манас"ни ўзининг мулки, Тўқтағулни ўзининг суоқли фарзанди деб билаверди. Чунки, эт билан тирноқни ажратишга уринишдан ҳам ортиқроқ нодонлик йўқ-да!

Эт билан тирноқни ажратиш энг авжига чиққан шўролар даврини олайлик. Қирғиз эзма адабиётининг асосчиси, улкан халқ шоири Аали Тўқмобоевнинг дастлабки шеърӣ сатрлари Ўзбекистонда — Тошкентда қорғозга тушган. Мен ўзбек ёзувчилари қаторида Тўғулбой Сиддиқбековнинг "Тоғлар орасида" романи, бошқа қирғиз ёзувчи ва шоирларининг роман ва қиссаларини, шеър ва достонларини ҳам ўқиб воёга етган авлодга мансубман. Тўлаган Қосимбеков, Сулейбой Эралиев, Совронбой Жусуев, Жунай Мавлонов, Мар Бойжиевнинг назми, насрий ва драматик асарлари, Болот Шамшиевнинг фильмлари ўзбек китобхона ва томошбонининг ўз миллий мулки бўлиб қолган...

Қирғиз халқи, унинг та-

рихи ва бугунги кун, маданияти ҳақида гапирганда жаҳондаги санокли энг буюк зотлар қаторида турадиган

кун тушган 80-йилларни эслайлик. Бутун СССР матбуоти, телевидениеси ўзбекининг устига мағзава ағдариб

"Алвидо, Гулсари!", "Асрларга датиғулик кун" ёки "Оқ кема"ни эсланг. Ўша пайтда ҳатто норасида ўсиридан бу жамиятда яшамайман, деб ўзини ўлимга маҳкум қилди, деган гапни айтишга Чингиз Айтматовдан бошқа кимнинг жасорати-ю маҳорати етар эди?!

Юртбошимиз доимо туркий халқлар, умуман Мар-

бир улуш эмасми?!

Хуллас, эту тирноқ халқларимизнинг бори — ўртада. Ўзбек китобхонаси она тилида Чингиз Айтматовнинг деярли барча асаридан, Тўлаган Қосимбеков, Совронбой Жусуев, Жунай Мавлонов сингари замонавий қирғиз адаблари асарларидангина эмас, ўзининг Алпомиши, Гўрўлиси, Рустами сингари, қирғиз халқининг афсонавий қаҳрамони Манас ботири ҳақидаги мислсиз хазинадан ҳам баҳраманд. "Манас"ни ўзбек китобхонаси мулкига айлантириш борасида Миртемир домла бошлаб берган улкан ишни кейинчалик Султон Акбарий билан Турсунбой Адашбоев давом эттирди.

Булар — иккала халқ ўртасида, уларнинг маданий муносабатлари борасида амалга оширилган ишлар уммонидан бир томчи, холос. Президентлар ташаббуси билан йўлга қўйилган уч республика ўртасидаги иқтисодий, ижтимоий, сийсӣ дўстлик кўприкларидан барча ўтиб, бир-бирининг мулки, маданий, маънавий бойлигидан баҳраманд бўлиб турибди. Ўзбекистон Республикаси маданияти кунлари бу кўприкнинг мустақамлигидан далолат берибгина қолмай, унинг янада мустақамроқ бўлишига хизмат қилиши шубҳасиз.

Диёримизда қирғиз жигарларимизни бағримизга босар эканмиз, уларга шоиримиз Эркин Воҳидовнинг сатри билан: ўртада бегона йўқ, дея мурожаат қилиш ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Машраб БОБОЕВ
(ЎзА)

ЎРТАДА БЕГОНА ЙЎҚ

Чингиз Айтматовнинг номи алоҳида тилга олмаслик гумроҳлик бўлади. У қирғиз "айил"ида туғилгани, қирғиз фарзанди бўлгани билан, қозоқдан сўранг, ўзбекдан сўранг, уни қозоқ ёзувчиси, ўзбек ёзувчиси, деган жавоб олмасиз!

Кўпчилигимиз ўзбек адабиётидан сўнг Чингиз Айтматов асарларини ўқиб воёга етган, мана шу асарлар руҳида тарбияланганмиз. Қаламкашлар гойибдан бўлса-да, унга устоз деб эҳтиром этишган, ундан сабоқ олган. Хуллас, Чингиз Айтматов ўзбекининг ҳам ўз ёзувчиси!

Ўзбекининг бошига қора

турган бир пайтда "Правда" газетаси саҳифасида мана шу — ҳаммамизнинг шуурига сингдирилган бўҳтонга зид мақола билан қизиқ ҳаммамизнинг ҳам қўлидан келармасди! Бу ишни фақат жасур, филоий фарзандгина қила олиши мумкин!

Чингиз Айтматов жуда кўп ўзбек ёзувчилари сингари, бутун умри давомида истибод салтанатига қарши, миллий мустақиллик учун курашиб келди. Унинг асарларидagi жаҳон аҳлини лол қолдирган юксак санъатдан ташқари, мавжуд тизимга қарши ўшандай юксак санъат билан чизилган исён ҳам барчага ибратдир.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1998 йил 14 апрелдан бошлаб ҳисоб ва боғсизона тўловлари учун ҳорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қўйиладиган қийматини белгилади:*/

1 Австралия доллари	55,99	1 Норвегия кронаси	11,28
1 Австрия шиллинги	8,65	1 Поляша злотиски	24,96
1 Англия фунт стерлинги	142,46	1 Португалия эскудои	4,58
1 Бельгия франки	22,68	1 Сингапур доллари	53,66
1 Голландия гульдени	41,51	1 СДР	114,13
1 Греция драхмаси	2,69	1000 Туркия лираси	0,34
1 Дания кронаси	12,26	1 Финляндия маркаси	15,41
1 БАА дирхами	23,22	1 Франция франки	13,95
1 АКШ доллари	85,27	1 Швеция кронаси	10,84
1 Миср фунти	25,08	1 Швейцария франки	56,43
1 Ирландия фунти	117,76	1 ЭКЮ	92,75
1 Исландия кронаси	1,18	10 Жанубий Корея вон	0,82
10 Испания песети	5,51	10 Япония иенаси	6,63
100 Италия лираси	4,73	1 Россия рубли	13,93
1 Канада доллари	59,82	1 Украина гривнаси	41,81
1 Хитой соани	10,30	1000 Беларусъ рубли	2,50
1 Кувейт динари	279,39	1 Латвия лати	142,59
100 Ливан фунти	5,58	1 Литва лити	21,32
1 Малайзия ринггити	23,49	1 Молдова лейи	18,08
1 Германия маркаси	46,75	1 Қирғизистон соми	4,71

*/ Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки маъмур валюталарини ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбурийлигини олмаган.

МЕНДА ШУНДАЙ
ФИКР БОР

ТАЛАБАЛАР СПОРТИГА КЕНГ ЙЎЛ

Миллий маънавиятимизнинг, илм ва таълим-тарбиянинг муҳим ҳамда ажралмас қисми — жисмоний тарбия ва спорт мамлакатимизда кун сайин ривожланиб бормоқда. Мустақилликнинг дастлабки йилларида қабул қилинган Қонун (1991 йил 14 январь) ҳам жисмоний тарбия ва спортга бағишланган. Қолаверса, Президентимизнинг ташаббуси билан «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши, Соғлом авлод Халқаро Хайрия жамғармасининг тузилиши ҳам шунга қаратилган.

Шу кунларда пойтахтдаги «Чорсу», «Хадра», «Юнусовод» теннис спорт мажмуаларига ва Республика «Олимпия» шон-шўҳрати» музейларига ташриф бурурган киши юртимиз спортчиларининг халқаро мусобақаларда муносиб ғалабаларни қўлга киритаётганликларининг гувоҳи бўлади. Ийиги-қизларимиз истиқлол шарофати ила мустақил равишда осий, жаҳон чемпионатлари, олимпиада ўйинларида қатнашмоқдалар.

Бир пайтлар бундай йирик мусобақаларда қатнашган ҳаммага ҳам насиб қилавермас эди. Бундай ҳуқуқ катта қийинчиликлар билан қўлга киритиларди. Ҳамма соҳада бўлгани каби жисмоний тарбия ва спорт ишларида ҳам ҳар қандай

қадам ва янгилик учун «марказ»дан ижозат олишга тўғри келарди. Иқтидорли спортчи ёшларимизни собиқ иттифоқ терма жамоасига аъзоликка қабул қилиш қийин кечиниш талаба-спортчилар яхши эслашади. Тўғри, ҳозирги давр илгаригисидан тубдан фарқ қилади. Мамлакатимизда «Қамолот» жамғармаси ёшлар, ҳушсан талабалар билан ишлашга буюкли қўдрат ҳаракат қилмоқда. Шунингдек, республика Касаба уюшмалари федерацияси тизимидаги «Шифокор», «Пахтакор», «Баҳодир» спорт клублари фаолият кўрсатайти. Айни пайтда ўқув юртлари ҳамда мактабларга тааллуқли «Ғунча», «Ёш куч», «Қамолот» каби спорт клуб ва

мактаблари ҳамда «Меҳнат резервлари» жисмоний тарбия ва спорт жамияти ҳам баҳоли қудрат болалар ва ёшлар билан ишлашга ҳаракат қилмоқда. Лекин «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури талабидан келиб чиқадиган бўлса, қўрида номлари зикр этилган спорт клубларининг амалдаги юмушларидан кўнгил тўлмаслиги табиий.

Ўзбекистон талаба-ёшларининг тинчлик элчиси ҳисобланмиш — спорт туфайли жаҳоннинг турли мамлакатларида салинган бўлишлари уларда мустақил фикрлаш қобилиятининг ўсиши ва маданий-маърифий фаолиятларини тарбиялайди.

«Таълим тўғрисида»ги Қонун ва Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури асосида Академик лицейлар ташкил этиш, уларнинг фаолиятини бошқариш тўғрисидаги Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан Халқ таълими вазирлигининг ўрта махсус ўқув юртлари бошқармаси заминидан Олий ва ўрта махсус, касб-хўнар таълими маркаси ташкил этилди. Бу марказлар тайёрлаш Миллий дастури талабидан келиб чиқадиган бўлса, қўрида номлари зикр этилган спорт клубларининг амалдаги юмушларидан кўнгил тўлмаслиги табиий.

Ҳалқаро мусобақалар ва жаҳон чемпионатлари иштирокчиларининг аксариятини, яъни 70-80 фоизини талабалар ташкил этади. Мақсадимиз спортда яхши натижаларга эришиш экан, талаба-ёшлар ўртасида республика миқёсидаги мусобақаларни уюштириб, Универсиада баҳсларини юқори савияда ташкил этиш айнн муддаодир. Бу билан мамлакат терма жамоасини янада маҳоратли йигит-қизлардан ташкил топтиришга йўл очган бўламиз. Бир сўз билан айтганда, бу хайрли иш спортимиз келажиги, Ватанимиз равақли йўлида асқотиши аниқ масала.

Эркин КАРИМОВ, собиқ жаҳон ва Европа рекордчиси, республикада хизмат кўрсатган мураббий.

МИЛЛИЙ МУСИҚА

АСРЛАР НАВОСИ

«Ўзбекнаво» гастрол-концерт бирлашмаси Бухоро вилояти ҳокимияти билан ҳамкорликда шу йилнинг 5-7 май кунлари Бухоро шаҳрида «АСРЛАР НАВОСИ» — ўзбек миллий кўхна созлари: танбур-сато, най, дутор ижрочиларининг I-республика кўрик-танловини ўтказди.

Муҳбиримизнинг «Ўзбекнаво» бирлашмаси республика ва халқаро фестивал ҳамда танловлар бўлими бошлиғи, санъатшунос Аҳмадхон Раҳимов билан суҳбати ана шу ҳақда.

— Мусиқа миллатнинг қалби, — дея гап бошлайди А. Раҳимов. Қатагон йиллари қурбони бўлган Абдурауф Фитрат ўзининг «Ўзбек миллий мусиқа санъати» тарихий китобида шундай деб ёзди: «Мен танбурини наволаридида халқимизнинг маънавий куч-қудратини, маънавий бойлигини, инсоннинг чуқур ҳис-туғулларини ифода этишга интиламан».

Айни вақтда «Ўзбекнаво» бирлашмаси, «Асрлар наво-си» кўхна миллий созлар: танбур-сато, най ва дутор ижрочиларининг I-республика кўрик-танловини ўтказиш арасида турибди. Ушбу танловнинг асосий мақсади миллий мусиқа санъатини янада ривожлантириш, ёш истеъдодли созандагарини кашф этиш, қадимий, ноёб, асрлар оша бизгача етиб келган мусиқа асбобларини тарғиб этиш ва уларни авайлаб-асрашга қаратилган.

— Ҳозир ўзингиз тилга олган қадимий ноёб мусиқа асбоблари бугунги мусиқа санъатида жуда кам қўлланилади. Бунинг боиси нима?

— Бир назар ташланг, телевидение орқали кўрсатилаётган, катта санъат саройларида берилётган концерт дастурларида, тўй-томошаларда танкиди хонандаларимиз, созандагаримиз танбур-сато, най, дутор, гижжақдан няхотда камдан кам фойдаланишди, тўғрими? Қўларига электрогитара, скрипка, флейта ва шунга ўхшаш Оврупо мусиқа асбоблари. Қани миллий гуруҳ, қани буюк устозларимизнинг анъаналарига садоқат? Томошбинлар ҳам шунга қўнқиб қолишди, чоғи. Ахир бу лоқайдлик, эътиборсизлик маънавиятимизга, миллий маданиятимизга зарба бериш эмасми?

«Асрлар наво-си» кўрик-танлови мана шу ҳолатга маълум маънода барҳам беради деган фикр билан кўришмоқда. Натижада сийқаси

чиққан қўшиқлар болалаб кетаётди.

— Юқорида қайд этилган камчиликларни йўқотиш учун «Ўзбекнаво» қандай чора-тадбирлар қўлламоқда?

— Шу йил бошидан «Назм ва наво» туркум концерте кечалари ўтказишни мўлжаллаб қўйгандик, у яхши натижалар бермоқда. Бунда асосан Навоий, Бобур, Нодира, Зебунисо, Мукимий, Фурқат, Феруз газаллари билан айтайдиган қўшиқ ва куйлар ижро этилади. Қувончлиси шундаки, бундай концерт оқшомларида Оврупо мусиқа асбобларига ҳожат қолмайди. Иккинчи бир катта тадбир эса, Бухоро шаҳрида бўлиб ўтadиган кўрик-танловдир.

Маъмур танловнинг шартлари тўғрисида ҳам қисқача тўхталай ўтсангиз?

Танловда асосан мамлакатимиз театр, концерт, радио, телевидение жамоаларининг яххохсон созандагари, олий ва ўрта махсус бадиий ўқув юртларининг 18 ёшдан 32 ёшгача бўлган ўқитувчи ва талабалари иштирок этишлари мумкин. Иштирокчилар уч босқичда ўзбек халқ куйлари, замонавий бастакорлар куйларидан, меросимиз бўлимиш «Шашмақомдан», Фарғона, Тошкент, Хоразм макомларидан биттадан куй ижро этишлари лозим. Учинчи босқичда эса мажбурий дастур сифатида мураккаб маком чолғу куйларидан «Муҳаммас»ни ижро этишлари шарт.

— Нима учун танлов айнан Бухоро шаҳрида бўлиб ўтади?

— Маълумки XVIII-XIX асрларда юқорида тилга олиб ўтилган мусиқа асбоблари Бухорода няхотда ривожланган эди. Абдукарим Танбурий, Мирзо Насруллоҳ Танбурий, Маъруфжон Тошпулоқлар ушбу созларни такомиллаштириб, оммалаштирган эдилар. Бухорода бу устозларни «Тилла ноҳун созандагари» деб атаганлар. Саволингизга бундан яхшироқ жавоб тополмасам керак. Ишонимиз қилимки, «Асрлар наво-си» деб номланган кўрик-танлов миллий мусиқа санъатимиз умрини узайтиради.

«Халқ сўзи» мухбири Гўлнхора Йўлдошова суҳбатлашди.

УН, ШАКАР, ЦЕМЕНТ ВА БОШҚА
МАХСУЛОТЛАР УЧУН

Янги
универсал

ПОЛИПРОПИЛЕН
ҚОПЛАР
СОТИЛАДИ.

Туркиядаги ишлаб чиқарувчи фабрикалардан
тўғридан-тўғри келтирилган.
Ички целлофан қопламали ҳамда қопламаси.

ДИ
FIRMA
DEMAR

Манзил: 700083, Тошкент ш. Бухоро кўч., 26.
Тел.: 133-06-00, 133-81-48, 132-13-08, 56-12-98, 41-87-73 Факс: 40-65-37

ТАШКИЛОТ

Тошкент шаҳридаги оловхонадан юк автомобиллари ва қишлоқ хўжалик техникаси учун ПОДШИПНИКЛАР, Оқрашда ишлаб чиқаришдан нўлат трасс, 6 СТ—60 аккмуляторлари ва қурилиш материалларини ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Манзил: Тошкент ш. Навоий к. 7.
Тел: 41-03-71, 41-13-71, 41-07-71.
Факс: 41-08-21.

Тошкент Давлат иқтисодий университетини ректорати ва жамоат ташкилотлари «Меҳнат иқтисодиёти ва соҳилдорлик» кафедрасининг доцент

Баҳо БОЛТАЕВнинг ифот этилиши муносабати билан унинг онла аъзоларига чуқур тазия иҳор этади.

«Ўзбекнаво» акционерлик компанияси бошқаруви ва жамоаси нафақадор

Юсулжон ТўРАҚУЛОВнинг ифот этилиши муносабати билан унинг онла аъзоларига чуқур тазия иҳор этади.

«Қўсқа-но» давлат кичик корхонаси жамоаси ушбу корхонанинг иқтисодчиси Гўлнхора Йўлдошова билан муқарраман Санобар АХМЕДОВнинг ифот этилиши муносабати билан чуқур тазия иҳор этади.

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Кенгаши ва
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:

Парламент 133-57-34;
Хуқуқ ва қонунчилик 136-07-94;
Иқтисодиёт 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги 136-37-85;
Маълумот 136-35-60, 132-10-65;
Халқаро 136-29-89, 133-07-48;
Фан, турли, спорт ва ҳарбий патентлар-
лик 132-12-08;
Халқаро ҳайат 132-11-15;
Қишлоқ 133-10-28;
Ушбулар 136-09-25.

Руқиятнинг ушб тартиби № 0001
Буюртма Г — 01138, 42797 нухалда босилди,
ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва
операторлар Рустам АЗИМОВ ва
Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.

С МАНЗИЛИМИЗ:
700080, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — О. Раҳимов.
Навбатчи — Ш. Каримов.
Музаҳҳах — Ф. Усмонов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси,
41. Босишга топириш вақти—21.00 Босишга топириди: 22.35 1 2 3 4 5 6